

Történeti áttekintés és a jelen

Az első 10 év (1981–1990)

A BTF ötletét 1980-ban az idegenforgalom vetette fel, hogy egy szezon előtti időszakban megtöltse az éppen felépült Duna-parti szállodákat és egy-egy kulturális esemény erejéig hazacsábítsa a külföldön élő magyar művészeket. A Vigadóban 1980. december 22-én megtartott sajtótájékoztató a Budapesti Tavasz Fesztivál időpontjáról (1981. március 20–29.), programjáról (10 nap alatt 80 esemény) és célkitűzéseiről („...a magyar kultúra iránt érdeklődőknek lehetőséget nyújtani arra, hogy hazánkban találkozzanak művészetünk kiemelkedő értékeivel és képviselőivel, s közben megismerkedhessenek a magyar tájak látnivalóival is...” – áll az MTI tudósításában) adott felvilágosítást.

A fesztivál műsorpolitikájában az idegenforgalmi igények, a külföldön élő művészek megnyerésének politikai igénye és a kulturális intézményrendszeren belüli alternatívák keresése (Győri Balett, Budapesti Fesztiválzenekar) egyaránt jelen volt. Az események látogatottságában a hazai közönség mellett viszonylag nagy súlya volt a külföldön élő magyarságnak és a szomszédos országoknak.

A rendezvény gazdája 1981–90-ig az Országos Idegenforgalmi Hivatal, lebonyolítója az Idegenforgalmi Propaganda- és Kiadóvállalat volt.

A rendszerváltás után (1991–1996)

A fesztivál majdnem 4 hétre bővült, finanszírozásában megjelentek a külső szponzorok, háttérbe szorultak az idegenforgalom szempontjai, és a fesztivál elsősorban a hazai művészeti élet seregszemléjévé vált. A művészetkritika bizalmat szavazott a BTF új arculatának, azonban a műsorpolitika nem nyerte el kellően az idegenforgalmi szakma támogatását. A fesztivál ugyan jó néhány nívós produkció gazdája volt, viszonylag széles körű fellépési lehetőséget biztosítva a rendszerváltás során biztonságát veszítő előadóművészi középgárdának, azonban sok tekintetben provinciális maradt, nemzetközi vonzereje csökkent. Ebben a korszakban a fesztivál szervezője az Interart Fesztiválközpont volt.

Az új szervezeti struktúra (1996–tól napjainkig)

1996-ban jelentős változás történt a fesztivál történetében. A változtatás indoka az volt, hogy a főtámogató és alapító idegenforgalmi tárca úgy vélte, hogy érdekei nem érvényesülnek megfelelően a fesztiválokban, ugyanakkor bár a kulturális tárca és Budapest Főváros Önkormányzata mindig is támogatta a fesztivált, a támogatás mértéke bizonytalan volt.

Az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium, Budapest Főváros Önkormányzata és a Művelődési és Közoktatási Minisztérium 1996. július 5-én kötött szerződést a Budapesti Tavasz Fesztivál rendezésére és közös finanszírozására. A szerződés a 2001. évi fesztivál végéig szólt, majd a felek többször meghosszabbították, módosították.

A BTF irányító testülete a Támogató Testület, melynek tagjai a szerződést aláírók mindenkori megbízott képviselői. Közös művészeti és idegenforgalmi tanácsot neveztek ki, hogy ezek együtt alakítsák ki a fesztivál arculatát, és így az a művészeti szempontok mellett az idegenforgalom kívánságainak is megfeleljen. A fesztivál szervezője a Budapesti Fesztiválközpont Kht., igazgatója Zimányi Zsófia.

A szerződés szerint a Budapesti Tavasz Fesztivál az a legfontosabb hazai művészeti eseménysorozat, amely az ország turisztikai és kulturális arculatát leginkább formálni és javítani képes, és amelynek célkitűzése a jelenleg érvényes szerződés értelmében a következő:

- Hazai és nemzetközi érdeklődés felkeltése a belföldi turisztikai lehetőségek és rangos művészeti események iránt a magyar művészeti élet sokoldalú bemutatásával, amelyek a belföldi és nemzetközi turizmus számára egyaránt kiemelkedő vonzerőt jelentenek;
- Zenei, táncos, népművészeti, film- és színházművészeti, irodalmi események, valamint képző-, fotó- és iparművészeti kiállítások rendezése révén új alkotások létrehozásának ösztönzése;
- A magyar művészeti élet reprezentánsainak és a fiatal alkotó- és előadóművészek bemutatkozásának, nemzetközi karrierjének elősegítése minél szélesebb körben, új fesztiválhelyszínek bekapcsolásával;

- A hazai és külföldi – a beutazó és a már Magyarországon tartózkodó – közönség megismertetése minél több világhírű bel- és külföldi művésszel, illetve azok alkotásaival, oly módon, hogy mindez harmonizáljon a BTF sajátos arculatával, valamint visszatérésre ösztönözze őket, nemzetközi rangú kulturális turisztikai termékként és a generált turisztikai szolgáltatások révén a nemzetgazdaság bevételeit növelve;
- A turisztikai főszezont megelőzően a hazai szállodák kihasználtságának fokozása; melynek érdekében a BTF időpontja március utolsó 2 hetében kerül meghatározásra;
- Magyarország és Budapest kulturális és turisztikai image-ének erősítése.

1996-ban a Támogató Testület felkérésére létrejött a BTF Művészeti és Idegenforgalmi Tanácsa, melyek hivatottak a művészi és idegenforgalmi érdekek érvényesítésére, a megvalósulás ellenőrzésére. A Művészeti Tanács tagjai: Szinetár Miklós (a Magyar Állami Operaház volt főigazgatója), Dr. Bereczky Lóránd (a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója), Novák Ferenc (a Honvéd Művészegyüttes művészeti igazgatója), Rácz Zoltán (az Amadinda Ütőegyüttes művészeti vezetője). Az Idegenforgalmi Tanács tagjai: Dr. Galla Gábor (a Magyar Turizmus Rt. vezérigazgatója), Fekete László (a Budapesti Turisztikai Szolgáltató Kht. igazgatója), Bocskai László (a Magyar Szálloda Szövetség tiszteletbeli elnöke), Kodaj Károly (a Magyar Utazási Irodák Szövetségének igazgatója)

Az Idegenforgalmi Tanács legfőbb feladatai az eredeti megbízásnak megfelelően a következők voltak: javaslattétel középtávú és éves koncepcióra, együttműködés azok kidolgozásában és érvényesítésében, értékelésükben; ajánlás az értékesítést segítő műsortervek összeállításához, ennek következtében az előszezon turisztikai időszak jobb kihasználását elősegítő programjavaslatok kialakításának lehetővé tétele; a Budapesti Tavaszi Fesztivál rendezvényeinek turisztikai csatornákon keresztüli értékesítésének növelése. A Művészeti és Idegenforgalmi Tanácsot a BTF Támogató Testülete 2005. decemberi levelével a 2006-os fesztivál végével megszüntette.

A Művészeti Tanács 1996. szeptember 23-án készült első jegyzőkönyve óta a fesztivál feladatai a magyar jelleg erősítése, ugyanakkor nagy nemzetközi produkciók bemutatása. Nyugat felé ablak, kelet felé lehetőség. Célja az is,

hogy olyan produkciók jelenjenek meg, amelyek máskor nem láthatók. Ezt az anyagi lehetőségekhez képest sikerül teljesíteni, hiszen az elmúlt években 61 ősbemutatóra és 62 magyarországi bemutatóra került sor, egyre inkább érvényesül az, hogy a magyar művészek fél évvel a fesztiválon való megjelenés előtt ne nagyon, vagy legalábbis egész más műsorral szerepeljenek, mint a fesztiválon, a külföldről érkezők pedig először jöjjenek, illetve visszahívásukra csak különleges siker esetén kerül sor két éven belül.

A harmadik korszak programjait az alábbi mottók alapján szervezték-szervezik:

- 1997 – Vendégünk Európa
- 1998 – Európa lángjai
- 1999 – Búcsú a XX. századtól
- 2000 – Állam születik
- 2001 – Hagyomány és művészet az elektronikus korban
- 2002 – Európai kézfogások
- 2003 – Évfordulók
- 2004 – Üdvözlünk, Európa – Isten hozott, Magyarország
- 2005 – 25 éves a Budapesti Tavasz Fesztivál
- 2006 – Mozart és Bartók
- 2007 – Magyar művészet – Magyar művészek
- 2008 – Kelet és Nyugat Budapesten
- 2009 – Öt éve az Európai Unióban

Változások 1997 után

1997 végén készült el az Idegenforgalmi és Művészeti Tanács által javasolt új arculat, amelyre még abban az évben pályázatot írtak ki. Ennek megfelelően készültek el az 1998. évi plakátok, műsorfüzetek.

A Budapesti Tavasz Fesztivál Idegenforgalmi és Művészeti Tanácsa évente 2–3 alkalommal találkozott a fesztiváligazgatóval. A fesztivált megelőző év előtti októberben, tehát másfél évvel a fesztivál előtt került a programterv a tanácsok elé. Ekkor a tanácsok tagjai elmondták véleményüket, esetleges további igényeiket a fesztivállal kapcsolatban.

Az előzetes program minden év januárjában jelenik meg a következő fesztiválról és kerül el a különböző idegenforgalmi vásárookra német és angol nyelven. A magyarországi meghirdetésre az előző évi fesztivál tavaszi sajtótájékoztatóján került sor.

A BTF programkínálata – a hazai turisztikai szempontból fontos események közül – egyedül ajánlja programjait több, mint egy évvel az esemény előtt. Ezt a sajátos helyzetet tükrözte a Turizmus Panoráma c. újság 2002-es áprilisi cikke:

“Becsületet mentett a Budapesti Tavaszi Fesztivál”

‘A 2002-es ITB újdonsága volt a kulturális pavilon, ahol az egyes országok, illetve tartományok a szervezők által felállított egységes kinézetű standokon kínálhatták kulturális ajánlataikat. A magyar stand két házigazdája, Révész Edit és Koczás Anikó elmondták, hogy viszonylag sok komoly, szakmai érdeklődő kereste fel a magyar standot, amelynek egyetlen szépséghibája volt, hogy az érdeklődők igényeinek egyedül a Budapesti Tavaszi Fesztivál tudott megfelelni, nevezetesen ez volt az egyetlen rendezvény, amelynek már a 2003. évi előzetes programját prezentálni tudták.”

Sajnálatos módon a helyzet máig sem változott. Minden bizonnyal a BTF utóbbi években egyre erősödő nemzetközi rangjának és kitüntetéseinek is ez az egyik megalapozója. Bármilyen jó lehet egy esemény, ha nem értesülnek róla időben, akkor sajnos nem értékelhető.

Az új rendszer induló évében, 1997-ben 53 helyszínen 173 eseményre került sor, az évek során a helyszínek száma maximálisan 82-re, az események száma pedig 253-ra nőtt. Az Idegenforgalmi Tanács indítványára azonban igyekszünk az események számát 200 alatt tartani.

Programjaink a tárgyévet megelőző év májusában kerülnek fel magyar, angol és német nyelven az Internetre, ettől az időponttól kezdve fogadunk el jegyrendelést. A külföldi hirdetések megjelentetése is ettől kezdve történik. A műsorfüzetek két alkalommal kerülnek kiadásra, először a fesztivál megelőző év októberében az első sajtótájékoztatóra, amikor a jegyárusítást is megkezdjük. A második kiadás a fesztivál kezdete előtt a második sajtótájékoztatóra jelenik meg, és ugyanekkor adjuk ki a következő évben esedékes fesztivál idegen nyelvű előzetes szórólapját is. A műsorfüzetek száma kb. 200.000 – magyar, német és angol nyelven. A műsorfüzetet a

budapesti szállodákba irodánk terjeszti, nagy részük pedig a MTRT logisztikai bázisára kerül, ahonnan a külföldi képviselőkre jut. Azokba a külföldi utazási irodákba, akikkel közvetlen kapcsolatban állunk, mi küldünk műsorfüzetet. További 170.000 példányban készül a BTF irkafűzött műsorfüzet, mely saját terjesztésben készül a célcsoportnak.

1998 óta adjuk ki a Budapesti Tavaszi Fesztivál Hangversenykalauzát, amely kiadvány a művek leírásán kívül tartalmazza még a helyszínek rövid történeti leírását és a szereplők életrajzi lexikonát. A könyv magyar és angol nyelven jelenik meg.

A legkiválóbb magyar művészekon kívül a fesztivál vendégei voltak még 1997–2006-ban:

Karmesterek: Nikolaus Harnoncourt, Lorin Maazel, Claudio Abbado, Daniel Barenboim, Zubin Mehta, Pierre Boulez, Kurt Masur, Sir Neville Marriner, Rafael Frühbeck de Burgos, Yakov Kreizberg, Krzysztof Penderecki, Sir Roger Norrington, Vladimir Ashkenazy, Vlagyimir Fedoszejev, Eliahu Inbal, Sir Andrew Davis, Marc Minkowski, Eiji Oue, Gennagyij Rozsgyesztvenszkij, Fischer Ádám, Fischer Iván, Helmuth Rilling, Dennis Russel Davies, Eötvös Péter

Szólisták: Maxim Vengerov, Gidon Kremer, Vadim Repin, Julian Rachlin, Leila Josefowicz, Midori, Shlomo Mintz, Tatjana Grindenko, Leonidas Kavakos, Akiko Suwanai, Pinchas Zukerman, Igor Ojsztrah, Pauk György, Jurij Bashmet, Misha Maisky, Tabea Zimmermann, Msztyiszlav Rosztropovics, Clemens Hagen, Steven Isserlis, Radu Lupu, Leon Fleisher, Elisabeth Leonskaja, Schiff András, Heléne Grimaud, Aldo Ciccolini, Lazar Berman, Borisz Berezovszkij, Pepe Romero, Szergej Nakarjakov, Markus Stockhausen, Bob Becker

Énekesek: Karan Armstrong, Cheryl Studer, Julia Migenes, Poul Elming, Hans Sotin, Sherrill Milnes, Gwyneth Jones, Barbara Hendricks, Alexandru Agache, Falk Struckmann, Bernarda Fink, Alessandra Marc, Lucia Aliberti, Marton Éva, Nancy Argenta, Felicity Lott, Ortrun Wenkel, Kiri Te Kanawa, Dennis O'Neill, José van Dam, Matthias Goerne, Vlagyimir Csernov

Zenekarok: Chicagói Szimfonikus Zenekar, Concentus Musicus Wien, a Bajor Rádió Szimfonikus Zenekara, Berliini Szimfonikus Zenekar, BBC

Szimfonikus Zenekar, Royal Filharmonikus Zenekar, Les Musiciens du Louvre–Grenoble, Internationale Bachakademie Stuttgart, a Firenzei Maggio Musicale Zenekara, La Stagione Frankfurt, Camerata Salzburg, Európai Kamarazenekar, Prágai Kamarazenekar, Cseh Filharmonikus Zenekar, Londoni Filharmonikus Zenekar, Moszkvai Filharmonikus Zenekar, Gustav Mahler Ifjúsági Zenekar, az Európai Unió Ifjúsági Zenekara, Stuttgarter Kammerorchester, Moszkvai Szólisták, Opus Posth., I Musici di Roma, Purcell Quartet, Ensemble Intercontemporain, Singapore Chinese Orchestra,

Kórusok, énekegyüttesek: King’s Singers, Wiener Sängerknaben, Swingle Singers

Operaegyüttesek: Mannheimi Nemzeti Színház, Stuttgarti Opera, Kolozsvári Állami Magyar Opera

Színházak: Taganka Színház, a Moszkvai Drámai Művészet Iskolája (Anatolij Vasziljev), Meno Fortas, Bulandra Színház, Theater Tri–bühne

Táncegyüttesek: Béjart Ballet Lausanne, Pilobolus Dance Theatre, Kreml Balett, Nederlands Dans Theater, CCN d’Orléans Compagnie Josef Nadj, Limón Dance Company, Meredith Monk Company

Jazz: Golden Gate Quartet, Julian Joseph Quartet, Turtle Island String Quartet, Magnus Lindgren Quartet, Andreas Vollenweider, Oregon

Ütőegyüttesek: Nemzetközi Ütőhangszeres Fesztivál 1999:

Amadinda Ütőegyüttes, Kroumata, Synergy, Double Image, Amsterdam Percussion Group, Pei–Ching Wu, Fritz Hauser, Steven Schick

Sor került Eötvös Péter *Három nővér*, valamint *A balkon* című operáinak és *Az álmok hídján mentem át* című színpadi hangjátékának magyarországi bemutatójára, illetve Kurtág György köszöntésére 75. születésnapja alkalmából.

2002-ben Az „Európai kézfogások” mottójának megfelelően számos koprodukciós program jött létre: Poulenc *A karmeliták beszélgetései* című operájának magyarországi bemutatóján magyar és francia művészek is közreműködtek, a Josef Nadj Társulat Madách színházbeli darabjában szintén mindkét országból érkezett táncosok szerepeltek, a Baden–Württemberg

Arcai kulturális fesztiválon bemutatásra került a Stuttgarti Állami Operaház előadásában Händel *Alcinája*, illetve a nyolc Duna menti ország népének táncait és dalait felvonultató Duna Rapszódia.

2003-ban Franciaország, valamint az olaszországi Campania tartomány volt a fesztivál vendége, ezek keretében valósult meg például a francia balett csillagainak (a Párizsi, a Bordeaux-i, a Toulouse-i Opera, valamint a lausanne-i Béjart Balett szólistáinak) gálaestje, illetve a Cappella della Pietà dei Turchini vendégjátéka.

Kiemelt szerepet kaptak az évfordulók is: Ligeti György, Krzysztof Penderecki, Vásáry Tamás, Jeney Zoltán, Kocsár Miklós, Duborvay László és Láng István születésnapját, az Európai Unió Ifjúsági Zenekara, a Bartók Vonósnégyes, a Budapesti Fesztiválzenekar, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, a Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar, a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, a Liszt Ferenc Kamarazenekar és a Budapesti Tomkins Énekegyüttes alapításának évfordulóját ünnepeltük.

2004 kiemelkedő jelentőségű év volt: az Európai Unió 15 tagországához 10 újabb állam csatlakozott. Az Európában élő nemzetek folyamatosan és kölcsönösen hatnak egymásra, s közösen alakítják az Unió színes, változatos, éppen sokféleségéből eredően oly lebilincselő portróját. A Tavaszi Fesztivál programja erre a bonyolult összefüggés-rendszerre koncentrálnak mutatva be az „európaiság” forrásait, országokon-tájakon áthullámzó áramlatait.

2005-ben ünnepeltük a Tavaszi Fesztivál fennállásának 25. évfordulóját. A fesztivál a jubileum alkalmából eddig sosem látott gazdagságú programmal örvendeztette meg látogatóit: két hét leforgása alatt olyan művészeket és együtteseket köszönthettünk Budapesten, mint a Chicagói Szimfonikus Zenekar, a King's Singers, Daniel Barenboim, Pierre Boulez, Zubin Mehta, Barbara Hendricks vagy a Pilobolus Dance Theatre.

2006-ban Mozart és Bartók köré épült a fesztivál programja. A számtalan produkció mellett, melyek a két zeneszerző-zseni műveit állították középpontba, kiemelkedő esemény volt a Mozart-Da Ponte-operák bemutatója Kovalik Balázs rendezésében, a Nemzeti Filharmonikusok ünnepi

Bartók–estje, és a Béjart Ballet Lausanne *Ballet for Life* című produkciója, mely Mozart– és Queen–zenére készült.

Az évek során 15 vidéki helyszín: Békéscsaba, Debrecen, Eger, Gödöllő, Győr, Gyula, Kaposvár, Kecskemét, Pécs, Sopron, Szeged, Szentendre, Szolnok, Szombathely és Vác csatlakozott a Tavaszi Fesztiválhoz. Fesztiválprogramokat szerveznek saját térségükben, s Budapesttel együtt gondoskodnak arról, hogy Magyarország az elkövetkezendő években is színvonalas és érdekes rendezvényeket kínálhasson a kultúra iránt érdeklődő turistáknak.

2007–es év ismét egy mérföldkő lesz a fesztivál életében.

A BTF Támogató Testülete 2005. december 7–i ülésén úgy határozott, hogy a Budapesti Tavaszi Fesztivál működésének korszerűsítése és megújítása érdekében a fesztivál mellett működő tanácsadó testületek tevékenységét átalakítja. Ennek tükrében az a javaslat született, hogy a jelenleg működő Idegenforgalmi, illetve Művészeti Tanács megbízását a 2006. évi Tavaszi Fesztivállal kapcsolatos feladatok ellátása után nem hosszabbítja meg.

A fesztivál kiadványai is új arculattal kerülnek nyomtatásra. Az eddigi, zsebben elférő méretű, első kiadású műsorfüzet egy A5–ös méretű, inkább egy könyvhöz hasonlító elegáns kiadványként, magyar, angol és német nyelven kerül az érdeklődők kezébe. Mellette, második kiadványként olyan szóróanyagokat tervezünk, melyek valóban elférnek egy zsebben is. Ezek a könnyen kezelhető ismertető 100.000 fölötti példányszámban kerülnek majd terjesztésre.

A Hangversenykalauz lexikon része már szeptembertől kezdve, folyamatosan bővítve a honlapon található meg. Később a műleírások is felkerülnek az Internetre. Ebből készül márciusban az esti szóróanyag is, hogy a látogatók bővebben is megismerkedhessenek az előadás szereplőivel, alkotóival.

A BTF a számok tükrében

A fesztivál eredetileg legnagyobb állami támogatója, a GKM (*Magyar Turizmus Rt.*) a Kulturális Minisztérium (*Oktatási és Kulturális Minisztérium*) után a második, a fesztivál legnagyobb támogatója (a költségvetés 57,75%–

ával) pedig a szponzorok, a jegybevétel és barterszponzorok segítségével maga a Fesztiválközpont Kht.

A fesztivál költségvetése 1997 és 2006 között 257 millió forintról megközelítően 1,3 milliárd forintra emelkedett. Ezen belül a szponzorok támogatása az 1997. évi 30 millió forintról 2006-ra 132.120.000,-Ft készpénzbeli támogatásra, a 15 milliós bartertámogatás 381.094.000 forint támogatásra, a jegybevétel 32.300.000 forintról 285.683.000 forintra emelkedett.

Az állami támogatások aránya évről évre csökken, 2006-ban e támogatások a költségek **38,99%-át** (tavaly: **42,25 %**) tették ki, míg a **fesztivál saját jegybevételei és a szponzorok támogatása** a költségvetés **61,01%-át** jelentette.

Médiakapcsolataink jók, az írott sajtóban általában évente 800–1000 cikk, híradás foglalkozik a BTF-fel. Évek óta a magyar TV-csatornák mellett egyre több külföldi tévé is tájékoztatást ad a fesztivál eseményeiről.

A BTF-en az átlagos 1997. évi 87%-os látogatottság 2005-re 108%-ra nőtt. 2006-ban a nézők 33,31 %-a volt külföldi. Külföldi vendégeink ebben az évben, jegyeik 38 %-át utazási irodákon keresztül intézték, de a nagyobb többség egyénileg (Interneten, szállodák segítségével és a helyszíneken) vásárolta meg.

A Budapesti Fesztiválközpont Kht. 2000-ben és 2005-ben a Budapesti Tavasz Fesztiválról átfogó felmérést végeztetett a fesztivál látogatói, látogatottsága, a látogatói vélemények, motivációk, valamint a turisztikai szempontok vizsgálatára. A felmérést a TÁRKI Rt. végezte. A 2005. évi felmérés egyeztetésre került a Magyar Turisztikai Hivatallal.

Ugyanakkor a 2005. évi jegyértékesítés az értékesítéskor felmérte a jegyvásárló külföldieket. A jegyvásárlók közül 21.529-en voltak külföldiek. Az összes látogató száma 67.258 fő volt, ennek tehát 32 %-a külföldi. (1997-ben ugyanez 20% volt.)

A TÁRKI felmérése szerint a külföldiek száma az összes látogató 30%-a, ez a különbség belefér a felmérés hibahatárába. A továbbiakban ebből a számból indulunk ki. (Látogató jelen esetben az, aki a BTF által rendezett rendezvényen vesz részt.)

Az összes látogató száma 2000-hez képest 24,83%-kal, azaz 13.377 fővel nőtt.

	2000	2005	Eltérés %
Összes látogató	53881	67258	24,83
Külföldi (%)	30	30	
Külföldi fő	16165	20178	24,83

A látogatók összetétele:

Megnevezés	2000 %	fő	2005 %	fő	eltérés %	fő
Összes látogató	100,00 %	53881	100,00 %	67258	124,83 %	13377
Budapesti magyar	60,00 %	32329	64,00 %	43045	133,15 %	10717
Vidéki magyar	10,00%	5388	6,00 %	4035	74,90 %	-1353
Külföldön élő magyar szárm.	2,00%	1078	1,00 %	673	62,41 %	-405
Magyarországon élő külföldi	6,00 %	3233	4,00 %	2690	83,22 %	-543
külföldi	22,00 %	11854	25,00 %	16815	141,85 %	4961

2005-ben 2000-hez viszonyítva 4.961 fő olyan külföldivel volt több látogatója a Budapesti Tavaszi Fesztiválnak, aki külföldről érkezett, nem tud magyarul és nem magyar származású.

A külföldiek többsége valamely nyugat-európai országból érkezik. A legtöbb érdeklődő Németországból (27%), az Egyesült Királyságból (9%), Észak-Amerikából (16%) és Ausztriából, Franciaországból, Japánból utazik Budapestre. Viszonylag szerény (4%) a Kelet-Európából érkező vendégek aránya. (Korábban, az 1980-as években a külföldiek többsége kelet-európai volt).

A külföldiek 39%-a nyilatkozott úgy, hogy tudatosan a Budapesti Tavasz Fesztivál miatt jön Budapestre. Ez 6.558 látogató, 2000-ben 4.623 látogató nyilatkozott ugyanígy, ami 41,86%-os növekedést jelent.

A külföldiek 62%-a maga szervezte az utat, 25% pedig utazási iroda szervezésében. 2000-ben ugyanez 50% és 32% volt.

A külföldi nézők átlagosan 6,3 éjszakát töltenek Magyarországon. (2000-ben ez 6,7 éjszaka volt) Ebből 3,2 éjszakát Budapesten, általában 3-4 csillagos hotelekben laknak és személyenként/éjszakánként átlagosan 16.500 Ft-ot fizetnek a szállásért. A külföldi látogatók 24% nem fizetett a szállásért, 30% nem hotelben lakik.

A külföldiek átlagosan 3,2 eseményen vesznek részt a Tavasz Fesztiválon, **460 millió forintot költenek közvetlenül szállodára.** (28 ezer vendégéjszaka) Tekintettel arra, hogy az elmúlt 5 évben (mióta számottevő szállodai férőhely van a fővárosban) nem volt olyan kontroll év, amikor az időszakban ne lett volna Tavasz Fesztivál, így túlzás azt állítani, hogy a Tavasz Fesztiválnak nincs a szállodák kora tavaszi foglaltságában szerepe.

Érdeemes megfigyelni, hogy amíg 2000-ben a látogatók 45%-a 2-4 napot töltött a fővárosban, addig idén 47 %-uk 3-5 napot.

Érdekes adat még, hogy a külföldiek 78%-a érkezett repülővel, ebből 20% fapados járatokkal.

A külföldiek átlagosan fejenként 14.200 Ft-ot költöttek a fesztivál jegyeire (átlagosan 3,2 esemény), ugyanakkor további 5.200 forintot egyéb kulturális helyek, események kapcsán.

A külföldiek napi átlagos költése személyenként 28.400 forint. Ez összesen 1.76 milliárd forint költést jelent a szállodai kiadásokkal együtt.

Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a Budapesti Tavasz Fesztivál azon rendezvényein, amelyek szintén a fesztivál eseményei (a fesztivál támogatja a létrejöttüket), de azokat nem közvetlenül a Budapesti Fesztiválközpont Kht. rendezi, a rendező szervek szerint még egyszer ennyi a látogatószám. A felmérés ezekre nem vonatkozott, ugyanakkor az egyetlen ilyen mért helyszínen (Szépművészeti Múzeum) a külföldiek aránya a BTF ideje alatt 85% volt. **Nagyon óvatos becsléssel is állítható, hogy a Budapesti Tavasz Fesztivál**

külföldi látogatóinak költsége az összes rendezvény tekintetében (saját rendezvények és költség-hozzájárulással támogatott rendezvények) eléri a 3,7 milliárd forintot.

A külföldiek 21%-a visszatérő vendég (3.531 látogató), ugyanakkor most 44%-uk (7.399 látogató) nyilatkozott úgy, hogy a jövő évi fesztiválra visszatér Budapestre.

Itt kell megemlítenünk, hogy a BTF látogatóinak száma lényegesen nagyobb a fenti adatoknál. Szerződéseink között számos olyan van, ahol támogatást adunk valamely cégnek, de a jegybevétel magánál a támogatottnál realizálódik. Ilyenek pl. a kiállítások. A BTF befejezése után ezek az intézmények beszámolót küldenek irodánknak arról, hogy a BTF idején hány látogatója volt az adott eseménynek. Ezek a beszámolók 2005-ben 103.000 látogatóról adtak tájékoztatást. Ha ehhez hozzáadjuk még a szabadtéri rendezvények kb. 50-60.000 látogatóját, akkor a BTF nézői több mint 200.000-en vannak.

Díjak, elismerések

Gundel Művészeti Díj – Budapest-díj, 2003

A Gundel Művészeti Díjat Láng György, a Gundel Étterem tulajdonosa, és Pálmai Tamás a Magma XXI. Kft ügyvezetője mint magánemberek alapították, az első díjátadásra 2001 májusában került sor. A jelöltek közül egy újságírókból álló kuratórium választja ki a díjazottakat.

Már az első gálaműsort követően egyre több újság nevezte a díjat "Magyar Oscar"-nak. A díj kategóriái – film- és TV-rendezés, irodalom, jelmez-díszlet, operatőr, színész, színésznő, tánc, komolyzene, könnyűzene és néhány különleges díj: Életmű-díj, "Sztár lett" és 2003 óta a Budapest-díj.

2005 őszén a BTF Kulturpreis Europa (Európai Kulturális) díjat kapott.

Ezt a díjat a KulturForum Europa egyesület adományozza.

A KulturForum Europa egyesület Hans-Dietrich Genscher kezdeményezésére alakult 1992-ben azzal a céllal, hogy a közös Európa gondolatát a kultúra minden területén támogassa, s ösztönözze a kölcsönös egymásra figyelést és toleranciát, mint a népek közötti megértés alappilléreit.

2005-ben a díj odaítélésének fő szempontja „A kultúra mint az idegenforgalom alapja az Európai Unióban”. A BTF a következő indoklással kapta a díjat:

A KulturForum Europa úgy döntött,

hogy a Budapesti Tavaszi Fesztivált megalakulásának 25. évfordulója alkalmából Magyarország kulturális nagyköveteként, Európa keleti és nyugati felét összekötő hídként kifejtett teljesítményéért, az európai dimenzió megteremtéséért és abbéli fáradozásáért, hogy magyar és európai embereket zenei és kulturális téren, idegenforgalmi alapokon összehozzon, a 2005-ös Európai Kulturális Díjjal jutalmazza.

A díj nem volt előzmények nélküli elismerés.

A tekintélyes holland Lokale Festiviteiten internetes oldal összeállította Európa ötven legjobb fesztiváljának listáját, amin a BTF 2003-ban még egyedül képviselte hazánkat a 38. helyen, 2005-ben pedig a 25. helyre került.

A website összesen 200 fesztivált választott ki a kontinensről 2003 tavaszán, ekkor elsősorban azt vizsgálták, mennyire érdekesek ezek a rendezvények a külföldi turisták számára, illetve, hogy hány éve található meg az adott ország kulturális palettáján. Ezt követően 150 programsorozatot töröltek a listáról. – már ez sem volt könnyű, ám következett egy még nehezebb feladat. Rangsorolni a tulajdonképpen rangsorolhatatlant – hiszen ötven teljesen különböző fesztivál maradt a felsorolásban a berlini Loveparade-tól a müncheni Oktoberfesten át az avignoni színházi happeningig. Ám a végső rangsorolás után összeállt Európa ötven valóban legjobb fesztiváljának listája.

A holland honlap szerkesztői 12 pont alapján döntöttek: a többi között vizsgálták az egyediséget, a programok számát és fajtáit, azt, hogy a változatos közönségnek kell-e, s ha igen, mennyire megküzdenie azért, hogy jól és tartalmasan szórakozzon, az eseménysorozatok kommunikációját, a belépők árát, a biztonságot. Hosszas viták után végül egy 1–5 fokozatú skálán értékelték a személyes élményeket, illetve utánaolvastak a fesztiváloknak útikönyvekben, honlapokon, újságokban, magazinokban. A legnehezebb az volt, amikor az eredmények alapján a végső sorrendet kellett felállítani, pontosan a rendezvények különbözősége miatt. De végül felszállt

a füst, s a www.LokaleFestiviteiten.com honlapon megtekinthető Európa ötven legjobb, legsikeresebb, legszínvonalasabb fesztiválja.

Természetesen hazánk számára óriási jelentőséggel bír, hogy a nemzetközi palettán egyre nagyobb elismertségnek örvendő Budapesti Tavasz Fesztivál a rangos fesztiválok között is az egyik legjobbnak találtatott. A fesztivál a közönség összetétele szerint olyan esemény, ami belföldi és nemzetközi összehasonlítás tekintetében is sok, arányában jelentős külföldi közönséget vonz, s ezáltal erősíti Budapest és Magyarország kulturális és turisztikai kínálatának imázsát, presztízsét.

Egy sikeres koncepció megvalósítása

A Budapesti Tavasz Fesztivál a beszámolási időszakban az alábbi koncepció szerint dolgozott, ill. az alábbiakat valósította meg:

- a Budapesti Tavasz Fesztivál Közép–Európa legjelentősebb összművészeti fesztiváljává vált, amelyben a zenei programok dominanciája mellett más művészeti ágak is növekvő szerepet kapnak;
- sikerült megteremteni a megfelelő arányokat a kulturális értékteremtés és a széles közönséget vonzó programok között, a fesztivál saját produkciói és a kortárs alkotások is táblás házak előtt zajlanak;
- a BTF időszakában Budapest kulturális kínálata egyértelműen európai rangúvá vált;
- középtávra évi bontásban szlogent és tematikát határoztunk meg, amely köré épültek az adott éves rendezvények. Ez a koncepció lehetővé tette az évekkel előre történő gondolkodást, ill. az országos idegenforgalmi célok közé való beilleszkedést;
- változatlanul kitartottunk a fesztivál eredeti időpontja, azaz március utolsó két hete mellett. Így lehetővé vált a még kedvezményes árfekvések kihasználása és az amúgy nemzetközileg programszegény időszak gazdagítása;
- a megfelelő előkészítés, az ajánlatok kidolgozása és megjelenítése érdekében sikerült elérni, hogy egy adott év leglényegesebb fesztiválprogramjai már egy évvel előbb rendelkezésre álljanak;
- a megfelelő programozás elősegítése érdekében belső arányosságot teremtettünk a programok között, vagyis minden napra jut valamilyen

jelentősebb esemény, kiegyensúlyozottak a hétvégék és számbelileg is megfelelők a nyelvtudást nem igénylő (zene, balett) előadások;

- a BTF időszakában a városban valódi fesztiválhangulat van, a budapesti helyszínek száma bővült, a hétvégeken szabadtéri rendezvények vannak, a főváros mellett újabb és újabb városok kerültek bevonásra.

Érzékelhető, hogy a Budapesti Tavasz Fesztivál iránt belföldön és külföldön is egyre nagyobb az érdeklődés. Ebben a kora tavaszi időpontban nem gyakoriak a hagyományosan elsősorban a komolyzenére épülő fesztiválok.

A BTF visszatérő látogatói már tudják: a tavasz Budapesten kezdődik.